

Daardoor kwelt hij andere christenen. Doch kan het somtijds uit taktisch oogpunt niet geboden zijn?

Heeft „christelijk“ op de breede massa niet meer vat?

Natuurlijk mag de takt niet worden verwaarloosd. Maar ik kan dit toch niet anders beschouwen dan als verkeerde taktiek.

Of onderschat men daardoor de intuïtie, het gevoel der massa niet?

Denkt gij, dat zij niet spoedig ruikt, wat vleesch zij in de kuip heeft.

En als zij dat niet spoedig te weten komt, zou dat tegen u pleiten.

Het zou een bewijs zijn, dat gij de Gereformeerde belijdenis, immers uw belijdenis, heel gemakkelijk aan den kapstok hangt.

Klaren wijn schenken, immer rondweg voor zijn levensbeschouwing uitkomen, is altijd de beste taktiek.

Met verstoppertje spelen komt gij niet verder. Nog een andere tegenwerping.

Kan men christelijk niet als verzamelnaam gebruiken?

Ongetwijfeld.

Mits men dan ook alle christenen er bij insluit. Geen enkele richting binnen het christendom mag dan buitengesloten.

Maar hoe dikwijls heet men niet een samenwerkende aktie „christelijk“, die vijandig staat tegenover Rome of althans Rome negeert.

Waar wij den doop der Roomsche kerk van de dagen onzer vaders af erkennen, mogen we Rome toch zeker niet het praedikaat „christelijk“ ontzeggen.

Het gaat dan ook niet aan, dat niet-Roomsche christelijke richtingen zich kortweg „christelijk“ noemen.

Zelfs als verzamelnaam kan dat niet door den beugel.

Ook hier bezondigt men zich weer aan exclusivisme.

Evenals Rome, door zich de katholieke kerk te noemen, zich iets aanmatigt, wat haar niet toekomt, evenzeer gaan niet-Roomsche richtingen zich te buiten door den term „christelijk“ voor zich op te eischen.

In beide gevallen pleegt men inbreuk op de katholieciteit van het christendom.

Hensch, hier zit meer aan vast dan de kwestie van ruim of niet ruim.

Waarheid en eerlijkheid zijn er mee gemoeid. Recht begrepen katholieciteit en teederheid om anderen niet te krenken eveneens.

Welken naam men zulke samenwerkende richtingen dan moet geven?

Noemt ze desnoods „protestantsch“.

En merkt gij op: „ja maar, dat zijn de modernisten ook!“

Noemt ze dan „orthodox-protestantsch“.

Leelijke woorden, ik geef het u gewonnen.

Maar liever leelijk, dan onwaar.

Of noemt de samenwerkende richtingen afzonderlijk naast elkander.

Treedt gij alleen op, typeert dan uw actie, insover ze rechtstreeks met uw kerkelijke belijdenis verband houdt „Gereformeerd“.

En Gereformeerd is een naam, waarvoor niemand zich behoeft te schamen.

Het christelijke ligt er in besloten.

Alzoo „christelijk“ zonder meer is alleen te gebruiken, wanneer christelijke richtingen van allerlei gading medewerken.

Zoo kan er bij coalitie gesproken worden van „christelijke“ politiek.

Maar duidt een van deze richtingen haar eigen politiek aan, dan specialiseere men: Anti-Revolutionaire, Christelijk-Historische, Roomsche politiek of iets dergelijks.

En wilt gij uw eigen beschouwing typeeren buiten het eigenlijke kerkelijke terrein, dan staat „Calvinistisch“ u ten dienste.

Van een Gereformeerde Kultuur of een Anti-revolutionaire kunst te spreken, zou van misvatting getuigen.

Alleen samenvoegingen als Calvinistische Kultuur en Kunst geven goeden zin.

Kuyper heeft dit terecht ingezien.

Inhoever dit spraakgebruik ook in het buitenland te volgen is, waar vooral „Calvinistisch“ zulk een anderen klank heeft verkregen, hopen we later nog weleens te bespreken.

— De groslijst.

In de donkere dagen voor Kerstmis zitten onze kerken met haar kerkeraadsverkiezingen.

Niet altijd loopen die tot tevredenheid van allen af.

Wel mocht meer worden ingeleefd in het gebed, vóór de verkiezingen opgezonden, dat de Heilige Geest Zijn leiding hierbij doe ervaren.

Dan zou er ook meer berusting zijn in den uitslag.

Doch ook dit blijft waar: nergens wordt ons toegezegd, dat de leiding des Geestes van dien aard is, dat ze tot een onfeilbare uitkomst voert.

Er kunnen feilen worden begaan.

Een broeder meent, dat zijn kerkeraad heeft misgetast.

Hij weet te vertellen, dat een zekere broeder uit de gemeente een groot aantal stemmen op zich vereenigde en toch niet op de kandidatenlijst werd geplaatst. Dit nu acht hij ongeoorloofd en vraagt onze opinie.

Daarbij moet ik mij echter eerst aan hun voorstellen als een vriend, die hem zijn feilen toont. Zelf is hij geen kerkeraadslid. Toch weet hij met nauwkeurigheid op te geven het getal stemmen, dat die broeder verkreeg.

Er moet dus uit den kerkeraad zijn geklapt. Dat is een groot kwaad onder de zon en voor onschuldige kerkeraadsleden een kwelling des geestes.

En onze vrager heeft dat geklap aangehoord en er gebruik van gemaakt. Dat is weer een groot kwaad van hem. Hij had moeten trachten dat loslippige kerkeraadslid, op broederlijke wijze natuurlijk, zijn gebrek af te leeren en hem wat lippenlijm moeten toedienen.

Stel dus al, dat de kerkeraad verkeerd had gehandeld, dan is hij niet de aangewezen persoon om er aanmerking op te maken. Hij zij er eerst op bedacht, om zijn eigen fout te herstellen.

Na nu als vriend hem die fout te hebben aangewezen, kom ik tot de zaak.

Onze Kerkenorde bepaalt, wat de groslijst betreft, in art. 22: „bij welke regeling het vrij zal zijn, van tevoren de gemeenteleden in staat te stellen op geschikte personen de aandacht te vestigen“.

Als iemands naam dus op de groslijst voorkomt, wil dat zeggen, dat op hem de aandacht van den kerkeraad is gevestigd.

Meer niet.

Of iemand door één persoon is genoemd of door honderd, het resultaat blijft gelijk: de aandacht is op hem gevestigd.

En nu heeft de kerkeraad te oordeelen.

Daarbij kan het heel goed zijn, dat de man, die door één slechts is opgegeven, een stille broeder is, die weinig van zich doet spreken, maar die bij onderzoek blijkt kostelijke gaven voor het ambt te bezitten.

In elk geval is het doel van deze werkzaamheid der gemeente: aandacht vestigen en meer niet.

En dan is het van veel grootter belang, wie de aandacht op iemand vestigt, dan hoëvelen dit doen.

Niettemin lijdt menigeen in deze aan vereering van het cijfer.

Daarom kan in het algemeen worden geraden, dat een kerkeraad niet aantekent, hoëvelen malen de aandacht op iemand wordt gevestigd.

Als de naam eenmaal op de groslijst voorkomt, is het genoeg.

Het doel: de aandacht op hem vestigen, is dan bereikt.

Dikwijls bespaart men zich daardoor veel onaangenaamheid.

HEPP.

DOOR AMERIKA.

V.

In een hittegolf.

New-York lag in een hittegolf, toen ik er aankwam. Een gewoon, schoon gelukkig niet alledaagsch verschijnsel daar. Wie Amerika's handelsmetropool heeft bezocht en niet tegen die golf in heeft gezwommen, kent haar niet en moet noodig zijn bezoek herhalen. Het bad, dat men daar krijgt, is Turksch, Russisch en ik weet al niet wat tegelijk. Men wordt gestoomd, uitgerijpt tot op zijn laatste sappen en zoodra men den tunnel bij het Eriestation doorloopt, weer sterk afgekoeld om opnieuw in den heeteluchtoven te worden geworpen.

Aan boord had men de reizigers al eenigszins op den toestand voorbereid.

De „Berengaria-krant“ had het gemeld met de bijvoeging, dat er een kleine twintig menschen — zevenien, als ik mij wel herinner — door een zonnesteek waren getroffen.

Iets wat nu juist niet strekte om een prettig vooruitzicht te kweken.

Wie niet wist, dat de Amerikaansche kranten azen op sensatie, moet wel het gevoel hebben gekregen of hij het dal des Doods met rassche schreden naderde.

Op het water werden we gedwongen een voorproef te nemen.

De zeelucht bracht de laatste dagen geen verfrissching.

In de hutten hing een atmosfeer als in een hok, waar kuikens worden uitgebroed.

Zelfs de nacht bracht geen verandering.

Men bleef zoolang mogelijk op dek.

Menigeen sliep met de deur van zijn hut open in het vertrouwen, dat zelfs kleptomaniën het te warm zouden hebben om te stelen en onbescheiden om naar binnen te gluren.

Erger zou het in New-York wel niet zijn, vleiden zich de passagiers. Maar hun laatste straal van hoop — 't was een koude of althans een verkwikkende straal — verging.

't Was er heusch nog erger.

Loom liepen de menschenlijven langs de liniaalrechte, mijlenlange straten.

Want lijven waren het.

't Was of de spontane ziel haar werking op 't lichaam niet deed gelden.

't Was of die menscheuwormen mechanisch werden voortbewogen.

En dan niet door een flinken Diesel-motor.

Maar door zoo'n dingetje, dat je met de hand opwindt en koopen kunt in een halve-guldens-lazar.

De menschengedaanten schoven een oogenblik vooruit, maar om spoedig stil te staan voor een winkel, voor een straat, die men oversteken wilde, voor niets... zij zochten een voorwendsel om uit te blazen, om hun zweetstralende aangezichten af te drogen met hun doorweekte zakdoeken.

Veler knieën zakten door. Hun voeten veegden slungelend het straatstof wat verder.

Sommigen strompelden een drinkgelegenheid — een droge natuurlijk, want al wat in Amerika gedronken wordt is officieel droog — of een bioscoop binnen, aangelokt door de belofte, op groote reclameborden schreeuwend afgelegd, dat het daar binnen 5 of 10 graden koeler is dan buiten.

Anderen slenteren de groote winkels door, waar groote „fans“ (elektrische waaiers) wat wind door het zweele gebouw ratelen.

Ver loopt men in New-York nooit. Waar heeft men anders zijn auto's, streetcars (tramwagens), elevated (bovengrondse trams), subways (ondergrondse trams) en imperiaals voor?

Maar die tien of vijftien minuten, welke men niet rijden kan, doen het 'm juist.

Die verliezen heel New-York het lachen.

Die doen het puffen.

Behalve die jonge dingen van onder de twintig natuurlijk. Die schijnen overal tegen te kunnen. Die vliegen en springen als de zeehonden in de Noordelijke IJszee.

Men zegt, dat, wanneer Europeanen voor het eerste jaar in Indië verblijven, zij niet zooveel last hebben van de tropische hitte als anderen, die er langer vertoeven.

Ik dacht daaraan, toen ik dat menschegezeul zag.

Ik had nog wat Amsterdamsche kou bij me.

Een beetje daarvan had ik op de boot verspeeld.

Maar ik had toch nog wat voor New-York overgehouden.

Toen ik echter kort na het aan wal gaan vernam — 't was op een Zaterdag — dat ik volgens het opgemaakt program den volgende dag had te spreken, vreesde ik, dat mijn reserve spoedig verbruikt zou zijn.

Vanzelf had ik op warmte gerekend. Ook wat extra-lichte zomerkleding ingeslagen.

Al dadelijk evenwel begreep ik, dat mijn kou-voorraad versmelten moest als roomijs in een heeten theetuin.

Gaarne volgde ik daarom vriendenraad, om mij geheel in het Amerikaansch te steken.

Voor hen, die in den zomer den oceaan oversteken is het misschien niet ondienstig, dat ik hierover wat meer vertel.

't Zijn huiselijke zaken, of beter nog: straatzaken — want in huis herleidt men de minimum-kleding weleens tot een minimum (1?) — maar waar schijnlijk interesseert het wel den een of ander.

En in ieder geval is het interessant, als behorende tot het volle menschenleven. Zie Goethe.

Voor onderkleding heeft een heer noodig een unionsuite (wij of liever de Franschen zouden zeggen: een combination, maar wij praten hen graag na), een shirt (vertalen is onnoodig, want hier praten we de Engelschen na) en een paar sokken (eindelijk ook eens een paar Hollandsch woord). Op dit thema zijn er natuurlijk eenige variaties mogelijk. Men kan de combinatie b.v. vervangen door gescheidenheden. Maar dit is voor den zomer toch wel zoowat de eenheidskleding.

En in dat alles mag geen half draadje wol zijn geweven.

Op de shirt wordt gewoonlijk een dubbele boord gedragen met zelfstriker. Slappe boorden zijn daarbij minder in trek dan de stijve. Gummiboorden worden alleen gedragen door den werkmán.

Dat is — o democratie! — een van de meest karakteristieke en streng gehandhaafde verschillen tusschen den handarbeider en den niet-handarbeider. Natuurlijk mag de eerste zoowel met linnen als met gummi zijn hals insluiten en verkorten.

De bovenkleding is vervaardigd van een of ander „tropical“ — onder ons ook al een bekend woord. Zij bestaat uit een pantalon, die van boven is omkransd door een riem met een meer of minder kostbaren gesp. De Hollander, die dat voor het eerst ziet, denkt aan sommige paardenkooiers in ons land en tien tegen één, dat hij het leelijk of ordinair vindt. Maar kan hij zoóver komen, dat hij zijn vooroordeelen aflegt, dan zal hij moeten toegeven, dat zoo een passende afsluiting wordt verkregen. En is die afsluiting wegens den welgedanen lichaamsvorm of door overmaat van slankheid ontoereikend, dan weet de praktische Amerikaan ook al weer raad. Hij heeft een vernuftig model bretels uitgedacht, die, ook al trekt men den jas uit, onzichtbaar blijven. Hieruit kan men afleiden, dat het vest niet tot het zomerkostuum behoort. Men ziet het pas na 1 September verschijnen en dan nog niet algemeen. De jas heeft het bekende colbert-formaat.